

SAMENVATTING

ACHTERGROND & ONDERZOEKSOPZET

Personen die in Nederland moeten inburgeren zijn verplicht Nederlands te leren, zich te verdiepen in Nederland en hun mogelijkheden op de Nederlandse arbeidsmarkt te verkennen. Dit wordt afgesloten met het inburgeringsexamen, dat bestaat uit 6 onderdelen: lezen, schrijven, spreken, luisteren, kennis van de Nederlandse maatschappij en oriëntatie op de arbeidsmarkt (ONA). ONA is later toegevoegd als inburgeringsexamen en is daarom niet van toepassing voor cohort 2013. De meeste inburgeringsplichtigen volgen een cursus, maar zelfstudie is ook mogelijk. De inburgeringsplichtige kiest wat het beste bij hem/haar past. Als de inburgeringsplichtigen onvoldoende inkomsten heeft, kan hij/zij bij DUO een studielening krijgen van maximaal 10.000 euro. Asielmigranten die op tijd het examen halen, hoeven deze lening niet terug te betalen. Andere migranten moeten de lening wel terugbetalen. Voor niet asielgerechtigden is de hoogte van de lening inkomensafhankelijk.

Inburgeringsplichtigen hebben 3 jaar de tijd om het examen te halen. Als er omstandigheden zijn waardoor de inburgeringsplichtige niet op tijd aan zijn inburgeringsplicht kan voldoen, kan hij/zij een verlenging krijgen van de inburgeringsperiode. Dit komt bijvoorbeeld voor als de inburgeringsplichtige na aanvang van de inburgeringsplicht nog lang in een AZC woont. Hij/zij kan dan vaak nog niet in de definitieve woonplaats met een cursus beginnen. En analfabete inburgeringsplichtigen moeten eerst leren lezen en schrijven en mogen daarom maximaal 2 jaar langer over de inburgering doen.

Als een inburgeringsplichtige na het verstrijken van de inburgeringstermijn het examen niet heeft gehaald, volgen er sancties. In de meeste gevallen betekent dit een boete. In een enkel geval kan het verblijfsrecht worden ingetrokken. Ook belemmert het niet halen van het examen meestal het verkrijgen van een sterker verblijfsrecht of naturalisatie. Als een inburgeringsplichtige een boete krijgt, krijgt hij/zij opnieuw 2 jaar de tijd om het examen te halen. Als dat niet gebeurt, wordt de boete herhaald.

Inburgeringsplichtigen zijn sinds 2013 zelf verantwoordelijk voor de eigen inburgering. Begin dit jaar werden de eerste examenresultaten van de inburgeringsplichtigen onder het nieuwe stelsel zichtbaar. Dit zijn nieuwkomers uit het eerste kwartaal van 2013 waarvan de inburgeringstermijn inmiddels is verstreken. Mede door tegenvallende cijfers ten aanzien van het aandeel inburgeringsplichtigen dat binnen de inburgeringstermijn aan de inburgeringsplicht voldaan heeft is in opdracht van DUO een onderzoek uitgevoerd. De hoofddoelstelling van dit onderzoek is als volgt:

Inzicht verkrijgen in de barrières van nieuwkomers ten aanzien van het inburgeringsproces (met name de examens), en hoe deze barrières eventueel verminderd kunnen worden.

In dit onderzoek is eerst verkennend kwalitatief onderzoek uitgevoerd, waarin face-to-face gesprekken zijn gevoerd met in totaal 24 inburgeringsplichtigen uit cohort 2013-1 en 2013-2. Volgend op dit verkennende onderzoek is kwantitatief onderzoek uitgevoerd, waarin bevindingen zijn gekwantificeerd.

In het kwantitatieve onderzoek zijn in totaal 3.035 inburgeringsplichtigen benaderd per brief om online dan wel via een papieren vragenlijst deel te nemen aan het onderzoek. Netto hebben $n=1.054$ inburgeringsplichtigen deelgenomen aan het onderzoek. De totale respons komt daarmee op circa 35%. Met een steekproef van over 1.000 respondenten is de betrouwbaarheidsmarge van dit onderzoek boven de 95%.

91% van de responderende inburgeringsplichtigen heeft aangegeven een cursus Nederlandse taal te hebben gevolgd.

Deze rapportage bevat de resultaten van het kwantitatieve onderzoek en gaat in op bovenstaande hoofdvraag en de onderliggende doelstellingen; activiteiten die inburgeringsplichtigen ondernemen om in te burgeren (zoals een cursus Nederlandse taal), ervaringen met examens en waarom sommige nieuwkomers (nog) niet deelnemen aan examens.

INBURGERINGSACTIVITEIT: CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Om in te burgeren in Nederland moeten nieuwkomers de Nederlandse taal leren. 91% van de inburgeringsplichtigen leert de Nederlandse taal door een cursus Nederlandse Taal te volgen. Twee op de drie inburgeringsplichtigen heeft deze cursus afgerond, bijna een kwart is op dit moment met een cursus bezig. Redenen om niet deel te nemen aan een cursus zijn vooral stress of ziekte en geen tijd door zorg voor de kinderen.

Ruim de helft van de inburgeringsplichtigen is tevreden over de cursus (vooral over de kwaliteit van de docenten); 11% is hier ontevreden over. Ondanks de hoge deelname- en tevredenheidspercentages lijkt er ruimte voor verbetering te zijn met betrekking tot de cursus. Het grootste minpunt volgens inburgeringsplichtigen is het verschil in niveau van de mede-cursisten. Ook ervaart een kwart de cursus als te moeilijk en ervaart eenzelfde deel lawaai tijdens de les. Door de cursus op verschillende niveaus aan te bieden kunnen de verschillen in niveau worden verkleind en kan de moeilijkheidsgraad van de cursus worden aangepast op niveau.

Volgens inburgeringsplichtigen kan vooral thuisstudie en zelf oefenen hen helpen bij het inburgeren. Als het gaat om onderdelen van het inburgeringsproces is thuisleren het moeilijkst. Dit is terug te zien in deelnamepercentages met betrekking tot de examens: niet-deelnemers doen aanzienlijk minder aan zelfstudie, terwijl zij wel de meeste lessen per week volgen.

INBURGERINGSACTIVITEIT: EXAMENS

Door middel van het inburgeringsexamen wordt bepaald of de inburgeringsplichtige beschikt over het vereiste niveau van de Nederlandse taal en maatschappij. Als we kijken naar de verschillende examenonderdelen, wordt het examen Lezen door ruim de helft van de inburgeringsplichtigen als het moeilijkste examen ervaren, gevolgd door Schrijven (36%) en Spreken (29%). Daarentegen wordt het onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij door de meeste inburgeringsplichtigen ervaren als het makkelijkste examen (51%).

79% van de inburgeringsplichtigen neemt deel aan tenminste één examen. Daarentegen heeft één op de vijf inburgeringsplichtigen (nog) niet deelgenomen aan één of meer van de examens. De 3 meest voorkomende redenen die inburgeringsplichtigen hiervoor aangeven zijn: het niet (voldoende) beheersen van de Nederlandse taal (54%), stress of ziekte (27%) en te weinig tijd door zorg voor kinderen (14%).

Kenmerkend is dat niet-examendeelnemers het moeilijker vinden om informatie over inburgeren te begrijpen of om een taal cursus te volgen ten opzichte van examendeelnemers. Een ander interessant resultaat is dat examendeelnemers vaker op andere manieren Nederlands leren (naast een cursus) dan niet-examendeelnemers. Onder examen-deelnemers zijn Nederlandse media populaire manieren om Nederlands te leren; wellicht kan hier (meer) aandacht aan besteed worden in de Nederlands cursussen.

Een ruime meerderheid van de inburgeringsplichtigen (75%) heeft op school examens geoefend. Daarnaast geeft ruim twee derde (68%) aan examens geoefend te hebben op de website van DUO. Men is positief over de oefenexamens; bijna alle inburgeringsplichtigen die online oefenen (90%) geven aan dat de oefenexamens hen hebben geholpen. Niet-examendeelnemers oefenen aanzienlijk minder vaak met examens op school of op de website van DUO dan examendeelnemers.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	2
Achtergrond & onderzoeksopzet	2
Inburgeringsactiviteit: Cursus Nederlandse taal	3
Inburgeringsactiviteit: Examens	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Doelstellingen onderzoek	5
1.3 Leeswijzer	6
2. Onderzoeksopzet	7
2.1 Doelgroep	7
2.2 Methodologie	7
2.3 Netto respons	7
2.4 Vragenlijst	7
3. Vergelijking soort migrant	8
3.1 Ervaren barrières	8
3.2 Inburgeringsactiviteit: Cursus Nederlandse taal	10
3.2.1 Tevredenheid cursus Nederlandse taal	10
3.2.2 Inspanningen cursus Nederlandse taal	12
3.2.3 Reden geen cursus volgen	13
3.3 Nederlands leren op een andere manier	13
3.4 Examens	15
3.4.1 Deelname examens	15
3.4.2 Beoordeling examens	16
3.4.3 Reden niet deelnemen examen	17
3.4.4 Oefenen examens	17
4. Vergelijking deelname examens	19
4.4 Examens	25
4.4.1 Gemaakte examens	25
4.4.2 Beoordeling examens	26
4.4.3 Reden niet deelnemen examen	27
4.4.4 Oefenexamens	27
Analyse mate van respons	29
5.1 Inleiding	29
5.2 Conclusie	29
Bijlage: Vragenlijst	32

1. INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

Per 1 januari 2013 is de Wet inburgering gewijzigd. Inburgeringsplichtigen zijn sindsdien meer dan voorheen zelf verantwoordelijk voor de eigen inburgering. De gemeentelijke taak in de uitvoering van de Wet inburgering is vervallen. Met ingang van 1 januari 2013 is de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) de centrale uitvoeringsorganisatie van de Wet inburgering. DUO geeft voorlichting, verstrekt leningen, neemt de inburgeringsexamens af, controleert of de nieuwkomers hebben voldaan aan de inburgeringsplicht en legt eventueel boetes op.

Inburgeringsplichtigen hebben in beginsel 3 jaar de tijd om aan de inburgeringsplicht te voldoen, door het inburgeringsexamen of het staatsexamen NT2 te behalen. Ongeveer de helft van de asielmigranten heeft deelgenomen aan een kort voorinburgeringstraject in een Asielzoekerscentrum (AZC). Het overgrote deel van de overige nieuwkomers (met name gezinsmigranten) heeft reeds voor de komst naar Nederland het Basisexamen inburgering in het buitenland gedaan.

Het verkrijgen van inzicht in de inspanningen van nieuwkomers is van belang voor de toetsing van de werking van het inburgeringsbeleid. Daarom voert MWM2 sinds medio 2013 elk kwartaal (cohort) een onderzoek uit onder nieuwkomers die vanaf 1-1-2013 een kennisgeving van DUO hebben ontvangen. Deze onderzoeken bieden inzicht in de activiteiten die inburgeringsplichtige nieuwkomers ondernemen om in te burgeren en inzicht in de beoordeling van de dienstverlening van DUO ten aanzien van de inburgeringsplichtigen (zogenoemde 0-metingen). DUO stelt zich ten doel de inburgeringsplichtigen daar waar mogelijk te ondersteunen tijdens het inburgeringsproces en haar dienstverlening zo goed mogelijk af te stemmen op de behoefte van deze groep.

1.2 DOELSTELLINGEN ONDERZOEK

Begin dit jaar werden de eerste resultaten van de inburgeringsplichtigen onder het nieuwe stelsel zichtbaar (nieuwkomers cohort 2013-1 en 2013-2). Mede door tegenvallende cijfers ten aanzien van het aandeel inburgeringsplichtigen dat binnen de inburgeringstermijn aan de inburgeringsplicht voldaan heeft is in opdracht van DUO een verkennend onderzoek gestart. Dit verkennend onderzoek bestaat uit zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek.

De eerste fase (kwalitatief onderzoek) is reeds in april dit jaar afgerond en bestond uit groepsgesprekken met nieuwkomers die in de eerste helft van 2013 een kennisgeving van DUO hebben ontvangen. Uitkomsten uit het kwalitatieve onderzoek zijn gekwantificeerd in de kwantitatieve fase van het onderzoek.

In deze rapportage zijn de uitkomsten van de kwantitatieve fase van het onderzoek beschreven en geven antwoord op de volgende onderzoeksdoelstellingen:

Inzicht verkrijgen in de barrières van nieuwkomers ten aanzien van het inburgeringsproces (met name de examens), en hoe deze barrières eventueel verminderd kunnen worden.

Overige doelstellingen:

- + Welke activiteiten onderneemt men om in te burgeren?
- + Hoe worden de examens ervaren?
- + Waarom hebben sommige nieuwkomers nog geen examens gemaakt?
- + Met welke examens hebben nieuwkomers de meeste moeite?

1.3 LEESWIJZER

De rapportage begint met het beschrijven van de onderzoeksopzet in hoofdstuk 2. Vervolgens zijn in hoofdstuk 3 de resultaten op totaalniveau weergegeven, uitgesplitst naar soort migrant. Hoofdstuk 3 beschrijft enkele barrières van inburgeringsplichtigen gedurende het inburgeringsproces en gaat daarna dieper in op inburgeringsactiviteiten waaronder een cursus Nederlandse taal en de inburgeringsexamens. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de vergelijking tussen de ervaringen van inburgeringsplichtigen die wel of niet deelgenomen hebben aan de examens. Ten slotte is in hoofdstuk 5 een analyse van de mate van respons opgenomen. De vragenlijst is als bijlage opgenomen.

In deze rapportage worden de resultaten getoond door middel van tabellen. De tabellen worden ondersteund door tekst waarin de belangrijkste waarnemingen en (significante) verschillen worden beschreven. Tabel 1.1 laat zien hoe de tabellen zijn opgebouwd.

- + Antwoordopties worden links weergegeven.
- + De eerste kolom van de tabel is het totaal, dit zijn alle respondenten die de vraag hebben beantwoord.
- + De kolom daarnaast is een uitsplitsing van de resultaten (het totaal opgedeeld in categorieën).
- + Per kolom zijn de absolute aantallen onder 'abs' weergegeven (het aantal respondenten dat antwoord heeft gegeven).
- + Het percentage respondenten dat de vraag heeft beantwoord is weergegeven in de kolom met '%'.
.

Tabel 1.1 Voorbeeld tabel

Titel van tabel	Totaal		Uitsplitsing							
			A		B		C		D	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Antwoordoptie 1	698	67%	60	32%	134	68%	395	77%	109	78%
Antwoordoptie 2	239	23%	104	56%	44	22%	87	17%	4	3%
Antwoordoptie 3	98	9%	21	11%	20	10%	30	6%	27	19%
Totaal	1.035	100%	185	100%	198	100%	512	100%	140	100%

2. ONDERZOEKSOPZET

2.1 DOELGROEP

Nieuwkomers die in het eerste en tweede kwartaal van 2013 een kennisgeving van DUO hebben ontvangen over hun inburgeringsplicht, vormen de doelgroep van het onderzoek (de onderzoekspopulatie).

2.2 METHODOLOGIE

Het onderzoek is uitgevoerd middels de methodes:

- CAWI (Computer Assisted Web Interviewing), in de vorm van een online vragenlijst, en;
- PAPI (Paper And Pencil Interviewing), in de vorm van een papieren vragenlijst.

De beoogde doelgroep heeft een uitnodigingsbrief ontvangen met een link naar de online vragenlijst. Door het gebruik van een unieke code die niet te herleiden is naar de respondent wordt de anonimiteit van respondenten gewaarborgd. Daarnaast worden alle resultaten op geaggregeerd niveau weergegeven waardoor deze niet te herleiden naar individuen. De online vragenlijst is in twee talen aangeboden: Nederlands en Engels. Naast een link naar de online vragenlijst is ook een papieren vragenlijst (in het Nederlands) toegevoegd bij de brief. De papieren vragenlijst is niet door alle respondenten volledig ingevuld. Dit verklaart dat het totaal aantal respondenten in de tabellen kan verschillen. Per alinea is daarom de basis opgenomen; hieraan is te zien welke respondent de vraag voorgelegd heeft gekregen en hoeveel respondenten de vraag hebben ingevuld. Inburgeringsplichtigen kregen de mogelijkheid om de online vragenlijst kunnen in te vullen van 19 augustus 2016 tot en met 20 september 2016. Papieren vragenlijsten die tot en met 14 september per post zijn binnengekomen zijn door MWM2 verwerkt. Er is voor dit onderzoek geen rappelbrief verzonden.

2.3 NETTO RESPONS

In totaal zijn 3.035 inburgeringsplichtigen benaderd, waarvan netto $n=1.054$ de vragenlijst hebben ingevuld. De totale respons komt daarmee op circa 35%. Een meerderheid van de respondenten heeft deelgenomen via de papieren vragenlijst. De online vragenlijst is door 88% van de respondenten in het Nederlands en door 12% in het Engels ingevuld. In tabel 2.1 is de verdeling van respons naar methode en taal van de vragenlijst weergegeven.

Tabel 2.1 Verdeling respons

	Totale netto respons		Verdeling digitale respons totaal		
	abs	%		abs	%
Papieren vragenlijst	866	82%	Nederlands	166	88%
Digitale vragenlijst	188	18%	Engels	22	12%
Totaal	1.054	100%	Totaal	188	100%

In hoofdstuk 5 is een analyse van de mate van respons opgenomen. De respondenten die hebben deelgenomen vormen een goede afspiegeling van de totale onderzoekspopulatie.

2.4 VRAGENLIJST

De vragenlijst van het onderzoek concentreert zich op barrières die inburgeringsplichtigen tegenkomen tijdens het inburgeren. Daarbij is specifiek gekeken naar de volgende onderwerpen:

- + of inburgeringsplichtigen een cursus Nederlandse taal volgen,
- + eventuele andere activiteiten die de doelgroep onderneemt om in te burgeren,
- + hoe inburgeringsplichtigen de (oefen-)examens ervaren en indien geen deelname examens: waarom niet.

3. VERGELIJKING SOORT MIGRANT

In dit hoofdstuk zijn de resultaten op totaalniveau weergegeven en zijn de resultaten tevens uitgesplitst naar soort migrant. De categorie soort migrant bestaat uit asielmigranten, gezinsmigranten en overige migranten. Onder overige migranten wordt onder andere verstaan: personen die o.a. vallen onder de "Regeling langdurig verblijvende kinderen gezinslidovergangsregeling", economisch niet actieve langdurig ingezetenen, wedertoelaters en geestelijk bedienaren. In tabel 3.1 is een verdeling op respons en soort migrant weergegeven.

Tabel 3.1 Respons naar soort migrant

Soort migrant	Totaal	
	abs	%
Asielmigrant	644	61%
Gezinsmigrant	378	36%
Overig	32	3%
Totaal	1.054	100%

Dit hoofdstuk begint met het in kaart brengen van enkele barrières van inburgeringsplichtigen en hoe inburgeringsplichtigen geholpen kunnen zijn bij het inburgeren. Daarna gaat dit hoofdstuk dieper in op inburgeringsactiviteiten waaronder een cursus Nederlandse taal en de inburgeringsexamens.

3.1 ERVAREN BARRIÈRES

Om de barrières van het inburgeren inzichtelijk te krijgen is uitgevraagd wat inburgeringsplichtigen moeilijke aspecten vinden aan de inburgering. Voor één op de vijf inburgeringsplichtigen (19%) is dit thuis leren voor de examens, dit geldt voor zowel mannen als vrouwen. Daarna wordt het begrijpen van de informatie over inburgeren als moeilijk ervaren (12%). Gezinsmigranten vinden het zoeken naar een taalschool moeilijker dan asielmigranten (10% vs. 4%). 38% van de inburgeringsplichtigen geeft aan dat geen van de genoemde aspecten het moeilijkste aspect is tijdens het inburgeren.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=900).

Tabel 3.2 Moeilijkste aspect tijdens inburgering

Moeilijkste aspect tijdens inburgering	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Thuis leren voor de examens	169	19%	104	19%	61	18%	4	14%
Informatie over inburgeren begrijpen	111	12%	70	13%	40	12%	1	4%
Een taalcursus volgen	72	8%	52	10%	19	6%	1	4%
Een taalschool zoeken	51	6%	19	4%	32	10%	0	0%
Inschrijven voor de examens	43	5%	31	6%	10	3%	2	7%
Lening aanvragen	34	4%	13	2%	18	5%	3	11%
Anders	77	9%	38	7%	33	10%	6	21%
Geen van bovenstaande	343	38%	211	39%	121	36%	11	39%
Totaal	900	100%	538	100%	334	100%	28	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

Op de open vraag 'Wat kan u helpen bij het inburgeren?' werd door inburgeringsplichtigen vooral zelfstudie (17%) geantwoord, contact met Nederlanders (15%) en praktische hulp (zoals kinderopvang, duidelijke informatie over inburgering en oefenexamens (15%)). Gezinsmigranten geven vaker aan dat financiële hulp hen kan helpen bij het inburgeren vergeleken met asielmigranten (19% vs. 3%). Onder de antwoordoptie 'persoonlijke problemen voorkomen' noemen inburgeringsplichtigen vooral dat ziekte of familieomstandigheden hun inburgering belemmeren.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=479).

Tabel 3.3 Gewenste hulp bij inburgeren

Gewenste hulp bij inburgeren	Totaal		Soort migrant					
	abs	%	Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
			abs	%	abs	%	abs	%
Zelf oefenen / zelfstudie	81	17%	49	17%	30	17%	2	13%
Contact met Nederlanders / deelnemen in maatschappij	74	15%	53	19%	19	11%	2	13%
Praktische hulp (bijv. kinderopvang)	71	15%	41	14%	30	17%	0	0%
Persoonlijke problemen voorkomen	48	10%	27	9%	17	10%	4	27%
Financiële hulp	46	10%	9	3%	33	19%	4	27%
Eén op één begeleiding (bijv. taalcoach)	43	9%	33	12%	8	4%	2	13%
Meer tijd voor examens	43	9%	26	9%	17	10%	0	0%
Werk/vrijwilligerswerk	35	7%	17	6%	17	10%	1	7%
Goede, ervaren docenten	34	7%	24	8%	10	6%	0	0%
Nederlandse taal leren	33	7%	17	6%	16	9%	0	0%
Meer lesuren	30	6%	24	8%	6	3%	0	0%
Naar school gaan, cursus volgen	29	6%	21	7%	7	4%	1	7%
Gelijke cursusgroepen (niveau, leeftijd)	20	4%	12	4%	8	4%	0	0%
Overig	38	8%	19	7%	17	10%	2	13%
Totaal	479	100%	286	100%	178	100%	15	100%

Open vraag.

In de volgende paragrafen gaan we in op inburgeringsactiviteiten zoals het volgen van een cursus Nederlands en het doen van (inburgerings-)examens.

3.2 INBURGERINGSACTIVITEIT: CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Om in te burgeren in Nederland moeten nieuwkomers de Nederlandse taal leren. Een manier om dit te doen is via een cursus Nederlandse taal. In deze paragraaf worden resultaten ten aanzien van cursussen Nederlandse taal toegelicht. Hierin komen onder andere deelname, tevredenheid en goede- minder goede punten van de cursussen aan bod.

Twee op de drie inburgeringsplichtigen (67%) heeft een cursus Nederlands gevolgd en bijna een kwart (23%) is op dit moment met een cursus bezig. Daarentegen heeft bijna één op de tien *geen* cursus Nederlands gedaan. Asielmigranten geven vaker aan dat ze op dit moment bezig zijn met een cursus in vergelijking met gezinsmigranten (28% vs. 14%). 3% van de asielmigranten geeft aan *geen* cursus Nederlands te hebben gevolgd. Bij gezins- en overige migranten is dit aandeel groter (20% en 13%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.035).

Tabel 3.4 Cursus Nederlands gedaan

Cursus Nederlands gedaan	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, ik ben klaar met de cursus	698	67%	433	69%	245	66%	20	63%
Ja, ik doe nu een cursus	239	23%	179	28%	52	14%	8	25%
Nee	98	9%	20	3%	74	20%	4	13%
Totaal	1.035	100%	632	100%	371	100%	32	100%

3.2.1 TEVREDENHEID CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Ruim de helft van de inburgeringsplichtigen is tevreden over de cursus; één op de tien is hier ontevreden over. Er zijn geen significante verschillen ten aanzien van tevredenheid tussen het soort migrant.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen / gedaan hebben (n=940).

Tabel 3.5 Tevredenheid cursus

Tevredenheid cursus	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Tevreden	551	59%	355	58%	175	58%	21	75%
Neutraal	281	30%	186	30%	88	29%	7	25%
Ontevreden	108	11%	69	11%	39	13%	0	0%
Totaal	940	100%	610	100%	302	100%	28	100%

Bijna driekwart (73%) van de inburgeringsplichtigen die een cursus volgt of heeft gevolgd vindt de goede docenten een pluspunt van de cursus. Daarnaast is de bereikbaarheid van de cursuslocatie een veelgenoemd pluspunt (44%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen / gedaan hebben (n=901).

Tabel 3.6 Goed aan cursus

Goed aan cursus	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Goede docenten	657	73%	438	75%	200	69%	19	79%
Locatie goed bereikbaar	397	44%	255	43%	135	47%	7	29%
Goed niveau	327	36%	218	37%	100	34%	9	38%
Aantal mensen in de klas	306	34%	199	34%	102	35%	5	21%
Anders	93	10%	53	9%	39	13%	1	4%
Totaal	901	100%	587	100%	290	100%	24	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

De helft van de inburgeringsplichtigen (49%) die een cursus volgt of heeft gevolgd vindt de grote niveaueverschillen in de klas het grootste minpunt. Daarnaast worden de volgende zaken veel genoemd als minpunten: cursus te moeilijk (26%), lawaai in de les (25%) en teveel mensen in de klas (24%). Asielmigranten vinden lawaai in de les vaker een minpunt in vergelijking met gezinsmigranten (29% vs. 18%). Bij de categorie 'Anders' wordt onder andere genoemd: te weinig lessen per week, te veel wisseling in docenten, en weinig motivatie van andere cursisten.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen / gedaan hebben (n=818).

Tabel 3.7 Niet goed aan cursus

Niet goed aan cursus	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Grote verschillen in niveau in de klas	398	49%	245	46%	142	53%	11	46%
Cursus is te moeilijk	214	26%	148	28%	56	21%	10	42%
Lawaai in de les	201	25%	152	29%	47	18%	2	8%
Teveel mensen in 1 klas	198	24%	137	26%	56	21%	5	21%
Geen goede docenten	81	10%	46	9%	32	12%	3	13%
Locatie slecht bereikbaar	57	7%	33	6%	21	8%	3	13%
Cursus is te makkelijk	32	4%	14	3%	16	6%	2	8%
Anders	156	19%	89	17%	64	24%	3	13%
Totaal	818	100%	527	100%	267	100%	24	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

3.2.2 INSPANNINGEN CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Meer dan de helft van de inburgeringsplichtigen die een cursus volgt / heeft gevolgd (63%), is langer dan 12 maanden bezig met de cursus. Asielmigranten zijn vaker langer dan 12 maanden bezig met de cursus dan gezinsmigranten (77% vs. 36%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen / gedaan hebben (n=945).

Tabel 3.8 Duur van cursus

Duur van de cursus	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Korter dan 3 maanden	29	3%	5	1%	23	8%	1	4%
3 tot 6 maanden	103	11%	29	5%	72	24%	2	7%
6 tot 12 maanden	213	23%	109	18%	97	32%	7	26%
Langer dan 12 maanden	600	63%	474	77%	109	36%	17	63%
Totaal	945	100%	617	100%	301	100%	27	100%

Gemiddeld volgen inburgeringsplichtigen 8,6 uur per week les op school. Asielmigranten volgen meer uren per week les in vergelijking met gezinsmigranten (gemiddeld 9,4 vs. 7,1 uur per week).

Het aantal uren thuisstudie varieert; gemiddeld studeren inburgeringsplichtigen 8,5 uur per week thuis.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen / gedaan hebben (n=915 & n=904).

Tabel 3.9 Uren les gevolgd en thuisstudie

Aantal uren les gevolgd per week	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0 uren	2	0%	0	0%	2	1%	0	0%
1 tot 4 uren	109	12%	27	5%	78	27%	4	15%
5 tot 8 uren	376	41%	223	38%	141	48%	12	44%
9 tot 16 uren	384	42%	312	53%	62	21%	10	37%
16 uur of meer	44	5%	32	5%	11	4%	1	4%
Gemiddeld aantal uren	8,6	-	9,4	-	7,1	-	7,6	-
Totaal	915	100%	594	100%	294	100%	27	100%
Aantal uren thuisstudie per week	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0 uren	21	2%	13	2%	7	2%	1	4%
1 tot 4 uren	268	30%	172	29%	91	31%	5	19%
5 tot 8 uren	260	29%	167	29%	83	28%	10	37%
9 tot 16 uren	262	29%	178	30%	77	26%	7	26%
16 uur of meer	93	10%	55	9%	34	12%	4	15%
Gemiddeld aantal uren	8,5	-	8,4	-	8,9	-	9,1	-
Totaal	904	100%	585	100%	292	100%	27	100%

3.2.3 REDEN GEEN CURSUS VOLGEN

Eén op de tien inburgeringsplichtigen volgt *geen* cursus Nederlands. Bijna de helft hiervan doet dit niet omdat ze zelf, zonder cursus, Nederlands leren. Dit komt vaker voor bij gezinsmigranten dan asielmigranten (62% vs. 8%). Ook geven gezinsmigranten vaker aan geen geld te hebben voor de cursus in vergelijking met asielmigranten (24% vs. 4%). Asielmigranten geven vaker stress of ziekte aan als reden dat ze geen cursus Nederlands hebben gevolgd ten opzichte van gezinsmigranten (50% vs. 16%). Onder de antwoordoptie anders wordt voornamelijk vrijstelling/ontheffing als reden genoemd.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die niet hebben deelgenomen aan een cursus (n=104).

Door een lage N voor asielmigranten (n=24) zijn deze resultaten indicatief.

Tabel 3.10 Reden geen cursus gedaan

Reden geen cursus gedaan	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Leer zelf Nederlands, zonder cursus	50	48%	2	8%	47	62%	1	25%
Stress of ziekte	24	23%	12	50%	12	16%	0	0%
Geen geld voor cursus	19	18%	1	4%	18	24%	0	0%
Wil geen lening afsluiten	15	14%	0	0%	14	18%	1	25%
Geen of weinig tijd door zorg kinderen	12	12%	1	4%	10	13%	1	25%
Geen of weinig tijd door werk of vrijwilligerswerk	7	7%	1	4%	6	8%	0	0%
Geen of weinig tijd door opleiding	6	6%	2	8%	4	5%	0	0%
Geen geld voor reiskosten	6	6%	2	8%	3	4%	1	25%
Geen geld voor kinderopvang	3	3%	0	0%	2	3%	1	25%
Ik wil de Nederlandse taal niet leren	1	1%	1	4%	0	0%	0	0%
Mijn partner wil niet dat ik een cursus Nederlands volg	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Anders	44	42%	11	46%	30	39%	3	75%
Totaal	104	100%	24	100%	76	100%	4	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

3.3 NEDERLANDS LEREN OP EEN ANDERE MANIER

Naast het volgen van een cursus Nederlands is het voor inburgeringsplichtigen ook mogelijk om Nederlands op andere manier(en) te leren, 83% van de inburgeringsplichtigen geeft aan dit te doen.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.035).

Tabel 3.11 Nederlands leren op andere manier(en)

Nederlands leren op andere manier	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	919	89%	554	88%	337	91%	28	88%
Nee	116	11%	77	12%	35	9%	4	13%
Totaal	1035	100%	631	100%	372	100%	32	100%

Driekwart van de inburgeringsplichtigen geeft aan, naast de cursus Nederlandse taal, met behulp van Nederlandse televisie en radio Nederlands te leren. Meer dan de helft van de groep inburgeringsplichtigen geeft aan te praten met Nederlandse mensen op straat of in winkels (57%) en internet of computers of apps te gebruiken (53%).

Gezinsmigranten geven vaker dan asielmigranten aan Nederlands te leren door te praten met zowel Nederlanders op straat (63% vs. 54%) als met familie, vrienden en bekenden (69% vs. 38%) en met zijn/haar partner (70% vs. 15%). Ook leren gezinsmigranten vaker op een andere manier door het lezen van Nederlandse kranten of boeken (53% vs. 43%). Asielmigranten geven daarentegen vaker aan Nederlands te leren door te praten met Nederlandse mensen via het buurthuis, bibliotheek of sportclub (45% vs. 34%). Ook leren zij vaker Nederlands door middel van een taalcoach, taalmaatje of vrijwilliger (48% vs. 24%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die Nederlands leren op andere manier(en) (n=909).

Tabel 3.12 Nederlands leren op andere manieren

Nederlands leren op andere manier	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Nederlandse televisie/radio	682	75%	408	74%	254	76%	20	74%
Praten met Nederlandse mensen op straat/winkel	522	57%	295	54%	211	63%	16	59%
Internet/computer/apps	481	53%	278	51%	193	58%	10	37%
Praten met familie, vrienden en bekenden	456	50%	207	38%	231	69%	18	67%
Nederlandse kranten of boeken lezen	422	46%	230	42%	178	53%	14	52%
Praten met Nederlandse mensen via buurthuis/bibliotheek/sportclub	370	41%	245	45%	113	34%	12	44%
Praten met een taalcoach/taalmaatje/vrijwilliger	352	39%	263	48%	81	24%	8	30%
Op het werk/stage/vrijwilligerswerk	333	37%	192	35%	132	40%	9	33%
Praten met mijn partner	321	35%	82	15%	234	70%	5	19%
Anders	55	6%	23	4%	28	8%	4	15%
Totaal	909	100%	548	100%	334	100%	27	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

3.4 EXAMENS

3.4.1 DEELNAME EXAMENS

Door middel van het inburgeringsexamen wordt bepaald of de inburgeringsplichtige beschikt over het vereiste niveau van de Nederlandse taal en maatschappij. Het volgende hoofdstuk gaat dieper in op de examens en geeft onder andere inzicht in deelname, ervaringen met examens en redenen waarom inburgeringsplichtigen (nog) geen examen hebben gedaan.

Eén op de vijf inburgeringsplichtigen heeft (nog) niet deelgenomen aan ten minste één van de examens (21%). Dit aandeel is hoger onder asielmigranten dan onder gezinsmigranten (26% vs. 13%). Deelname aan het examenonderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij is het hoogst (66%), gevolgd door de onderdelen Luisteren (64%) en Lezen (62%). Gezinsmigranten nemen vaker deel aan het onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij dan asielmigranten (72% vs. 63%). Deelname aan het examenonderdeel Spreken is daarentegen hoger onder asielmigranten dan onder gezinsmigranten (61% vs. 52%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.054).

Tabel 3.13 Examens gemaakt

Examens gemaakt	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Kennis Nederlandse Maatschappij	699	66%	405	63%	274	72%	20	63%
Luisteren	675	64%	401	62%	255	67%	19	59%
Lezen	657	62%	391	61%	249	66%	17	53%
Schrijven	635	60%	376	58%	243	64%	16	50%
Spreken	607	58%	395	61%	196	52%	16	50%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)	161	15%	89	14%	69	18%	3	9%
Elektronisch Praktijkexamen	71	7%	29	5%	41	11%	1	3%
Praktijkexamen	70	7%	31	5%	38	10%	1	3%
Ik heb geen examen gemaakt	226	21%	169	26%	48	13%	9	28%
Totaal	1.054	100%	644	100%	378	100%	32	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

3.4.2 BEOORDELING EXAMENS

Aan examendeelnemers is gevraagd welke examens zij makkelijk of moeilijk vonden. Het onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij wordt het meest genoemd als makkelijk (51%), gevolgd door het onderdeel Luisteren (45%). Voor deze examens geldt dat asielmigranten vaker dan gezinsmigranten deze examens makkelijk vinden (56% en 51% vs. 44% en 35%). Het onderdeel Spreken wordt eveneens vaker genoemd door asielmigranten dan gezinsmigranten (24% vs. 13%). Het onderdeel Lezen wordt door gezinsmigranten vaker als makkelijk ervaren dan door asielmigranten (26% vs. 11%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die deelgenomen hebben aan één of meer examens (n=727).

Tabel 3.14 Makkelijke examens

Makkelijke examens	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij	372	51%	230	56%	129	44%	13	65%
Onderdeel Luisteren	325	45%	212	51%	104	35%	9	45%
Onderdeel Schrijven	172	24%	111	27%	58	20%	3	15%
Onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands	140	19%	99	24%	37	13%	4	20%
Onderdeel Lezen	122	17%	44	11%	77	26%	1	5%
Examen Praktijkexamen	15	2%	7	2%	8	3%	0	0%
Examen Elektronisch Praktijkexamen	14	2%	6	1%	8	3%	0	0%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)	13	2%	7	2%	6	2%	0	0%
Ik vond geen examen makkelijk	108	15%	53	13%	52	18%	3	15%
Totaal	727	100%	414	100%	293	100%	20	100%

Maximaal 2 antwoorden mogelijk.

Volgens meer dan de helft van de inburgeringsplichtigen die deel hebben genomen aan één of meer examens is het examenonderdeel Lezen het moeilijkst (57%), gevolgd door het onderdeel Schrijven (36%). Onder asielmigranten heeft zelfs 68% het examen als moeilijk ervaren, ten opzichte van 40% van de gezinsmigranten. *Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die deelgenomen hebben aan één of meer examens (n=714).*

Tabel 3.15 Moeilijke examens

Moeilijke examens	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Onderdeel Lezen	409	57%	287	68%	110	40%	12	63%
Onderdeel Schrijven	259	36%	146	35%	103	38%	10	53%
Onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands	208	29%	138	33%	66	24%	4	21%
Onderdeel Luisteren	152	21%	82	19%	66	24%	4	21%
Onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij	86	12%	48	11%	36	13%	2	11%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)	50	7%	31	7%	18	7%	1	5%
Examen Elektronisch Praktijkexamen	8	1%	3	1%	5	2%	0	0%
Examen Praktijkexamen	5	1%	1	0%	4	1%	0	0%
Ik vond geen examen moeilijk	54	8%	27	6%	27	10%	0	0%
Totaal	714	100%	421	100%	274	100%	19	100%

Maximaal 2 antwoorden mogelijk.

3.4.3 REDEN NIET DEELNEMEN EXAMEN

De meest genoemde reden voor het niet deelnemen aan examens is het niet (voldoende) beheersen van de Nederlandse taal (54%), gevolgd door stress of ziekte (27%). Gezinsmigranten geven vaker dan asielmigranten aan geen of te weinig tijd hebben door de zorg voor kinderen (26% vs. 10%) of door werk of vrijwilligerswerk (8% vs. 1%). Het niet hebben van geld voor de examens wordt door 10% van de gezinsmigranten als reden genoemd, terwijl dit door slechts 1% van de asielmigranten wordt genoemd.

Redenen gegeven onder 'Anders' zijn zeer divers. Enkele voorbeelden zijn: het hebben van een vrijstelling of een ontheffing en het nog niet hebben afgerond van de cursus Nederlandse taal.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die niet hebben deelgenomen aan de examens (n=182).

Tabel 3.16 Reden geen examen gemaakt

Reden geen examen gemaakt	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ik kan nog niet goed genoeg Nederlands om examen te doen	98	54%	81	60%	16	41%	1	13%
Ik heb (teveel) stress of ik ben ziek (geweest)	50	27%	37	27%	13	33%	0	0%
Ik heb geen of weinig tijd door de zorg voor mijn kinderen	25	14%	14	10%	10	26%	1	13%
Ik wil geen lening afsluiten	11	6%	5	4%	5	13%	1	13%
Ik heb geen geld voor examens	8	4%	2	1%	4	10%	2	25%
Ik heb geen geld voor reiskosten	6	3%	4	3%	1	3%	1	13%
Ik heb geen geld voor kinderopvang	5	3%	2	1%	2	5%	1	13%
Ik weet niet hoe ik moet leren voor de examens	5	3%	5	4%	0	0%	0	0%
Ik heb geen of weinig tijd door opleiding (voor beroep of werk)	4	2%	3	2%	1	3%	0	0%
Ik heb geen of weinig tijd door werk of vrijwilligerswerk	4	2%	1	1%	3	8%	0	0%
Ik wil geen examen doen	2	1%	1	1%	0	0%	1	13%
Mijn partner wil niet dat ik examens maak	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Anders	68	37%	44	33%	19	49%	5	63%
Totaal	182	100%	135	100%	39	100%	8	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

3.4.4 OEFENEN EXAMENS

Om de examens te vergemakkelijken worden er oefenexamens beschikbaar gesteld (o.a. op de website van DUO). Driekwart van de inburgeringsplichtigen heeft op school dergelijke oefenexamens gemaakt.

Asielmigranten doen dit vaker dan gezinsmigranten (81% vs. 64%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.032).

Tabel 3.17 Examens geoefend op school

Examens geoefend op school	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	775	75%	519	81%	230	64%	26	81%
Nee	257	25%	122	19%	129	36%	6	19%
Totaal	1.032	100%	641	100%	359	100%	32	100%

De examenonderdelen Lezen (83%), Schrijven (83%) en Luisteren (81%) worden het vaakst op school geoefend. Daarnaast worden de onderdelen Spreken (75%) en Kennis Nederlandse Maatschappij (60%) veel geoefend op school.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die examens geoefend hebben op school (n=775).

Tabel 3.18 Examens geoefend op school

Examens geoefend op school	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Onderdeel Lezen	647	83%	437	84%	189	82%	21	81%
Onderdeel Schrijven	641	83%	430	83%	189	82%	22	85%
Onderdeel Luisteren	628	81%	416	80%	189	82%	23	88%
Onderdeel Spreken	584	75%	397	76%	168	73%	19	73%
Onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij	468	60%	323	62%	129	56%	16	62%
Een ander examen	51	7%	33	6%	14	6%	4	15%
Weet ik niet meer	26	3%	20	4%	5	2%	1	4%
Totaal	775	100%	519	100%	230	100%	26	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

Twee derde van de inburgeringsplichtigen geeft aan oefenexamens te hebben gemaakt op de website van DUO (www.inburgeren.nl). Gezinsmigranten geven vaker aan examens via de website geoefend te hebben dan asielmigranten (74% vs. 68%). 5% van de inburgeringsplichtigen geeft aan niet te weten dat er oefenexamens aangeboden worden.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.031).

Tabel 3.19 Examens geoefend op website DUO

Examens geoefend op website DUO	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	699	68%	408	65%	274	74%	17	55%
Nee	283	27%	198	31%	73	20%	12	39%
Ik wist niet dat er oefenexamens zijn op www.inburgeren.nl	49	5%	25	4%	22	6%	2	6%
Totaal	1031	100%	631	100%	369	100%	31	100%

De overgrote meerderheid (90%) vindt dat de oefenexamens op de DUO website behulpzaam waren bij het inburgeren. Dit is gelijk onder asiel- en gezinsmigranten.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die examens op de website van DUO hebben geoefend (n=691).

Tabel 3.20 Oefenexamens geholpen bij inburgeren

Oefenexamens geholpen bij inburgeren	Totaal		Soort migrant					
			Asielmigrant		Gezinsmigrant		Overig	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	619	90%	358	89%	248	91%	13	81%
Nee	72	10%	43	11%	26	9%	3	19%
Totaal	691	100%	401	100%	274	100%	16	100%

4. VERGELIJKING DEELNAME EXAMENS

Dit hoofdstuk toont de resultaten met als uitsplitsing het aantal (deel)examens waaraan een inburgeringsplichtige heeft deelgenomen. Dit is verdeeld in de volgende categorieën:

- + geen deelname, in dit rapport omschreven als niet-deelnemer
- + 1 tot en met 4 examens, omschreven als matig actief
- + 5 of meer examens, omschreven als zeer actief
- + inburgeringsplichtigen die vrijstelling of ontheffing hebben ontvangen¹

Het aantal examens is een optelsom van de volgende (deel) examens:

+ Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)	+ Deelexamen Schrijven
+ Deelexamen Kennis Nederlandse Maatschappij	+ Deelexamen Spreken
+ Deelexamen Luisteren	+ Deelexamen Lezen
	+ Deelexamen Praktijkexamen
	+ Deelexamen Elektronisch Praktijkexamen

¹⁾ Vrijstelling vindt plaats als de migrant andere vrijstellende diploma's, getuigschriften of certificaten haalt of heeft gehaald waaruit voldoende kennis van het Nederlands en Nederland blijkt. Ontheffing vindt bijvoorbeeld plaats als een arts heeft vastgesteld dat iemand niet in staat is om het inburgeringsexamen te halen of als iemand minstens 600 uur les heeft gevolgd (bij een opleidingsinstelling met het Blik op Werk keurmerk) en ten minste 4 keer geprobeerd heeft om het examen te halen.

Als er in dit hoofdstuk gesproken wordt over examendeelnemers dan gaat dit over matig- en zeer actieve deelnemers.

Tabel 4.1 Respons naar deelname examens

Deelname examens	Totaal	
	abs	%
Niet-deelnemer	149	14%
Matig actief	172	16%
Zeer actief	554	53%
Vrijstelling/ontheffing examens	179	17%
Totaal	1.054	100%

Evenals hoofdstuk 3 begint dit hoofdstuk met het in kaart brengen van de barrières en hoe inburgeringsplichtigen geholpen kunnen zijn bij het inburgeren. Daarna gaat dit hoofdstuk dieper in op inburgeringsactiviteiten waaronder een cursus Nederlandse taal en de inburgeringsexamens.

4.1 ERVAREN BARRIÈRES

Om de barrières van het inburgeren inzichtelijk te krijgen is uitgevraagd wat inburgeringsplichtigen het moeilijkst vinden aan de inburgering.

Niet-examendeelnemers vinden het vooral moeilijk een taal cursus te volgen (18%), om thuis te leren voor de examens of om informatie over inburgeren te begrijpen (beide 15%). Het volgen van een taal cursus is door meer niet-examendeelnemers als moeilijkst van het inburgeren bestempeld vergeleken met deelnemers (18% vs. matig actief: 5% en zeer actief: 7%). Examendeelnemers vinden vooral het thuis leren voor de examens het moeilijkst aan het inburgeren.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=900).

Tabel 4.1 Moeilijkste aspect tijdens inburgering

Moeilijkste aspect tijdens inburgering	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Thuis leren voor de examens	169	19%	17	15%	35	24%	99	21%	18	11%
Informatie over inburgeren begrijpen	111	12%	18	15%	15	10%	59	12%	19	12%
Een taal cursus volgen	72	8%	21	18%	7	5%	35	7%	9	6%
Een taalschool zoeken	51	6%	1	1%	12	8%	33	7%	5	3%
Inschrijven voor de examens	43	5%	5	4%	5	3%	29	6%	4	3%
Lening aanvragen	34	4%	3	3%	9	6%	18	4%	4	3%
Anders	77	9%	14	12%	16	11%	29	6%	18	11%
Geen van bovenstaande	343	38%	38	32%	46	32%	178	37%	81	51%
Totaal	900	100%	117	100%	145	100%	480	100%	158	100%

Op de open vraag over wat men kan helpen bij het inburgeren antwoorden examen matig actieve examendeelnemers vaker één op één begeleiding (bijv. een taalcoach) dan niet-deelnemers (16% vs. 4%). Onder de antwoordoptie 'persoonlijke problemen voorkomen' noemen inburgeringsplichtigen vooral dat ziekte of familieomstandigheden hun inburgering belemmeren.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=479).

Tabel 4.2 Gewenste hulp bij inburgeren

Gewenste hulp bij inburgeren	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Zelf oefenen / zelfstudie	81	17%	19	20%	41	41%	12	5%	9	4%
Contact met Nederlanders / deelnemen in maatschappij	74	15%	12	13%	40	40%	10	4%	12	5%
Praktische hulp	71	15%	9	10%	20	20%	5	2%	12	5%
Persoonlijke problemen voorkomen	48	10%	11	12%	15	15%	20	9%	2	1%
Financiële hulp	46	10%	14	15%	33	33%	13	6%	11	5%
Eén op één begeleiding (bijv. taalcoach)	43	9%	4	4%	16	16%	19	8%	4	2%
Meer tijd voor examens	43	9%	13	14%	17	17%	9	4%	4	2%
Werk/vrijwilligerswerk	35	7%	10	11%	19	19%	3	1%	3	1%
Goede, ervaren docenten	34	7%	9	10%	14	14%	5	2%	1	0%
Nederlandse taal leren	33	7%	6	6%	18	18%	7	3%	2	1%
Meer lesuren	30	6%	11	12%	19	19%	3	1%	1	0%
Naar school gaan, cursus volgen	29	6%	5	5%	19	19%	4	2%	2	1%
Gelijke cursusgroepen (niveau, leeftijd)	20	4%	5	5%	11	11%	2	1%	2	1%
Overig	38	8%	11	12%	21	21%	4	2%	2	1%
Totaal	479	100%	93	100%	101	100%	235	100%	50	100%

Open vraag.

In de volgende paragrafen gaan we in op inburgeringsactiviteiten zoals een cursus Nederlands en de inburgeringsexamens.

4.2 CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Om in te burgeren in Nederland moeten nieuwkomers de Nederlandse taal leren, een manier om dit te doen is via een cursus Nederlands. In deze paragraaf worden zaken rond een cursus Nederlandse taal besproken. Hierin komen onder andere deelname, tevredenheid en goede- en slechte punten van de cursus aan bod.

Niet-examendeelnemers geven vaker aan dat ze op dit moment een cursus doen ten opzichte van examen-deelnemers. Daarentegen geven examen-deelnemers vaker aan klaar te zijn met de cursus ten opzichte van niet-deelnemers (matig actief: 70%, zeer actief: 75% vs. niet-deelname: 23%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.035).

Tabel 4.3 Cursus Nederlands gedaan

Cursus Nederlands gedaan	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja, ik ben klaar met de cursus	698	67%	34	23%	118	70%	408	75%	138	79%
Ja, ik doe nu een cursus	239	23%	94	64%	31	18%	106	19%	8	5%
Nee	98	9%	18	12%	20	12%	31	6%	29	17%
Totaal	1.035	100%	146	100%	169	100%	545	100%	175	100%

4.2.1 TEVREDENHEID INBURGERINGSCURSUS

Bijna twee op de drie inburgeringsplichtigen is tevreden over de inburgeringscursus. Dit geldt voor alle inburgeringsplichtigen, met of zonder deelname aan één of meer examens.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen of gedaan hebben (n=940).

Tabel 4.4 Tevredenheid cursus

Tevredenheid cursus	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Tevreden	551	59%	78	60%	88	61%	292	57%	93	61%
Neutraal	281	30%	38	30%	41	27%	154	30%	48	32%
Ontevreden	108	11%	13	10%	20	12%	66	13%	9	7%
Totaal	940	100%	129	100%	149	100%	512	100%	150	100%

Zowel niet-examendeelnemers als deelnemers vinden goede punten van de cursus vooral: de kwaliteit van de docenten en de bereikbaarheid van de cursuslocatie.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen of gedaan hebben (n=901).

Tabel 4.5 Goed aan cursus

Goed aan cursus	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Goede docenten	657	73%	92	75%	114	79%	341	69%	110	77%
Locatie goed bereikbaar	397	44%	60	49%	65	45%	208	42%	64	45%
Goed niveau	327	36%	35	28%	56	39%	186	38%	50	35%
Aantal mensen in de klas	306	34%	43	35%	39	27%	177	36%	47	33%
Anders	93	10%	18	15%	17	12%	41	8%	17	12%
Totaal	901	100%	123	100%	144	100%	491	100%	143	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

Bijna de helft van de niet-examendeelnemers vindt de cursus te moeilijk; dit is vaker het geval dan bij deelnemers (47% vs. matig actief: 24% en zeer actief: 23%). Daarnaast zijn niveaoverschillen (25%) en lawaai in de les (21%) ook veel voorkomende minpunten voor niet-examendeelnemers.

Examendeelnemers vinden grote niveaoverschillen in de klas het grootste minpunt, ook ten opzichte van niet-deelnemers (matig actief: 52%, zeer actief: 53% vs. niet-deelnemer: 25%). Daarna worden lawaai in de les en teveel mensen in één klas vaak door deelnemers genoemd als minpunten.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen of gedaan hebben (n=818).

Tabel 4.6 Niet goed aan cursus

Niet goed aan cursus	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Grote verschillen in niveau in de klas	398	49%	26	25%	66	52%	239	53%	67	50%
Cursus is te moeilijk	214	26%	48	47%	30	24%	106	23%	30	22%
Lawaai in de les	201	25%	22	21%	27	21%	123	27%	29	21%
Teveel mensen in 1 klas	198	24%	19	18%	36	29%	110	24%	33	24%
Geen goede docenten	81	10%	5	5%	10	8%	55	12%	11	8%
Locatie slecht bereikbaar	57	7%	4	4%	13	10%	34	7%	6	4%
Cursus is te makkelijk	32	4%	3	3%	7	6%	17	4%	5	4%
Anders	156	19%	26	25%	25	20%	73	16%	32	24%
Totaal	818	100%	103	100%	126	100%	454	100%	135	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

4.2.2 INSPANNINGEN CURSUS NEDERLANDSE TAAL

Twee van de drie inburgeringsplichtigen doen langer dan 12 maanden over de cursus Nederlands (63%). Niet-examendeelnemers doen langer over de cursus (12 maanden of langer) dan deelnemers (74% vs. matig actief: 38%, zeer actief: 67%). Matig actieve examendeelnemers zijn minder lang bezig met een cursus (6 tot 12 maanden) in vergelijking met niet-examendeelnemers of zeer actieve examendeelnemers (matig actief: 38% vs. niet-deelnemer: 13% en zeer actief: 21%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen of gedaan hebben (n=945).

Tabel 4.7 Duur van cursus

Duur van cursus	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Korter dan 3 maanden	29	3%	5	4%	9	6%	13	2%	2	1%
3 tot 6 maanden	103	11%	11	9%	29	19%	48	9%	15	10%
6 tot 12 maanden	213	23%	17	13%	57	38%	109	21%	30	21%
Langer dan 12 maanden	600	63%	93	74%	57	38%	351	67%	99	68%
Totaal	945	100%	126	100%	152	100%	521	100%	146	100%

Het gemiddeld aantal lesuren voor niet-examendeelnemers ligt iets hoger dan dat van examendeelnemers (9,5 vs. matig actief: 7,7 en zeer actief: 8,5).

Het aantal uren thuisstudie per week is voor niet-examendeelnemers aanzienlijk minder dan voor examendeelnemers. Gemiddeld leert een niet-examendeelnemer 5,7 uur thuis, terwijl een matig actieve examendeelnemer 8,2 uur thuis leert en zeer actieve examendeelnemer 9,0 uur. De groep niet-examendeelnemers leert vaker 1 tot 4 uren thuis ten opzichte van examendeelnemers (47% vs. matig actief: 35% en zeer actief: 25%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die een cursus doen of gedaan hebben (n=915 & n=904).

Tabel 4.8 Aantal uren les gevolgd en thuisstudie

Aantal uren les gevolgd per week	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0 uren	2	0%	0	0%	0	0%	2	0%	0	0%
1 tot 4 uren	109	12%	11	9%	25	17%	52	10%	21	14%
5 tot 8 uren	376	41%	51	41%	66	46%	210	42%	49	34%
9 tot 16 uren	384	42%	54	44%	46	32%	218	44%	66	46%
16 uur of meer	44	5%	8	6%	8	6%	19	4%	9	6%
Gemiddeld aantal uren	8.6	-	9.5	-	7.7	-	8.5	-	9.1	-
Totaal	915	100%	124	100%	145	100%	501	100%	145	100%
Aantal uren thuisstudie per week	Totaal		Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
0 uren	21	2%	6	5%	1	1%	12	2%	2	1%
1 tot 4 uren	268	30%	58	47%	52	35%	122	25%	36	26%
5 tot 8 uren	260	29%	31	25%	36	24%	154	31%	39	28%
9 tot 16 uren	262	29%	25	20%	45	31%	149	30%	43	31%
16 uur of meer	93	10%	4	3%	13	9%	56	11%	20	14%
Gemiddeld aantal uren	8.5	-	5.7	-	8.2	-	9.0	-	9.7	-
Totaal	904	100%	124	100%	147	100%	493	100%	140	100%

4.2.3 REDEN NIET VOLGEN CURSUS

Aan inburgeringsplichtigen die geen cursus volgen (9%) is gevraagd waarom zij dit niet doen. Voor de helft hiervan is zelf Nederlands leren (thuisstudie) de reden om geen cursus te volgen (48%). Dit geldt in het bijzonder voor examendeelnemers: zij geven veel vaker aan dat zelfstudie de reden is om geen cursus te volgen ten opzichte van niet-examendeelnemers.

Niet-examendeelnemers geven vooral stress of ziekte (47%) en geen tijd door zorg voor kinderen (26%) als reden. Stress of ziekte wordt door niet-examendeelnemers ten opzichte van examendeelnemers vaker genoemd als reden om niet deel te nemen aan een cursus Nederlands (47% vs. matig actief: 24% en zeer actief: 20%). Matig actieve examendeelnemers geven zelf leren (57%), geen geld (29%) en stress of ziekte (24%) als voornaamste redenen om geen cursus Nederlands te volgen. Zeer actieve examendeelnemers geven thuisstudie (77%) als voornaamste reden, daarnaast zijn geen geld en geen lening willen afsluiten (beide 31%) redenen.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die niet deelgenomen hebben aan een cursus (n=104).

Tabel 4.9 Reden geen cursus gedaan

Reden geen cursus gedaan	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ik leer zelf Nederlands, zonder cursus	50	48%	5	26%	12	57%	27	77%	6	21%
Stress of ziekte	24	23%	9	47%	5	24%	7	20%	3	10%
Geen geld voor cursus	19	18%	1	5%	6	29%	11	31%	1	3%
Wil geen lening afsluiten	15	14%	1	5%	2	10%	11	31%	1	3%
Geen of weinig tijd door zorg kinderen	12	12%	5	26%	3	14%	4	11%	0	0%
Geen of weinig tijd door werk of vrijwilligerswerk	7	7%	2	11%	1	5%	4	11%	0	0%
Geen of weinig tijd door opleiding	6	6%	0	0%	1	5%	4	11%	1	3%
Geen geld voor reiskosten	6	6%	3	16%	2	10%	1	3%	0	0%
Geen geld voor kinderopvang	3	3%	1	5%	0	0%	2	6%	0	0%
Ik wil de Nederlandse taal niet leren	1	1%	0	0%	0	0%	1	3%	0	0%
Mijn partner wil niet dat ik een cursus Nederlands volg	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Anders	44	42%	8	42%	7	33%	7	20%	22	76%
Totaal	104	100%	19	100%	21	100%	35	100%	29	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

4.2.4 NEDERLANDS LEREN OP ANDERE MANIER(EN)

De meerderheid van de inburgeringsplichtigen probeert naast een cursus Nederlands ook op andere manier(en) Nederlands te leren (89%). Voor niet-examendeelnemers is dit minder ten opzichte van examendeelnemers (21% vs. matig actief en zeer actief: 8%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.035).

Tabel 4.10 Nederlands leren op andere manier(en)

Nederlands leren op andere manier	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	919	89%	115	79%	155	92%	498	92%	151	85%
Nee	116	11%	30	21%	14	8%	46	8%	26	15%
Totaal	1,035	100%	145	100%	169	100%	544	100%	177	100%

Naast een cursus leren inburgeringsplichtigen vooral Nederlands door Nederlandse televisie te kijken of radio te luisteren (75%). Niet-examendeelnemers doen dit minder vaak ten opzichte van examendeelnemers (65% vs. 78%). Ook maken zij minder vaak gebruik van computers of apps, Nederlandse kranten / boeken, praten op het werk of praten met partner om Nederlands te leren.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die Nederlands leren op andere manier(en) (n=909).

Tabel 4.11 Nederlands leren op andere manier

Nederlands leren op andere manier	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Nederlandse televisie kijken / radio luisteren	682	75%	73	65%	118	77%	385	78%	106	70%
Praten met Nederlandse mensen op straat of in winkels	522	57%	61	54%	96	62%	283	58%	82	54%
Internet of computer of Apps	481	53%	41	37%	87	56%	281	57%	72	48%
Praten met familie, vrienden en bekenden	456	50%	47	42%	90	58%	228	46%	91	60%
Nederlandse kranten of boeken lezen	422	46%	30	27%	78	51%	236	48%	78	52%
Praten met Nederlandse mensen via buurthuis of bibliotheek of sportclub	370	41%	38	34%	59	38%	204	41%	69	46%
Praten met een taalcoach of taalmaatje of vrijwilliger	352	39%	40	36%	46	30%	203	41%	63	42%
Op het werk of stage of vrijwilligerswerk	333	37%	15	13%	63	41%	191	39%	64	42%
Praten met mijn partner	321	35%	27	24%	75	49%	166	34%	53	35%
Anders	55	6%	11	10%	13	8%	21	4%	10	7%
Totaal	909	100%	112	100%	154	100%	492	100%	151	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

4.4 EXAMENS

4.4.1 GEMAAKTE EXAMENS

Alle examens zijn door het merendeel van de inburgeringsplichtigen gemaakt. Examendeelnemers maken meestal onderdelen van de WI examens: Kennis Nederlandse Maatschappij, Luisteren, Lezen, Schrijven en Spreken.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.040).

Tabel 4.12 Examens gemaakt

Examens gemaakt	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Kennis Nederlandse Maatschappij	697	67%	0	0%	132	80%	542	98%	23	13%
Luisteren	673	65%	0	0%	100	61%	544	99%	29	16%
Lezen	654	63%	0	0%	93	57%	531	96%	30	17%
Schrijven	632	61%	0	0%	89	54%	514	93%	29	16%
Spreken	605	58%	0	0%	59	36%	517	94%	29	16%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal	159	15%	0	0%	28	17%	42	8%	89	50%
Elektronisch Praktijkexamen	70	7%	0	0%	44	27%	23	4%	3	2%
Praktijkexamen	69	7%	0	0%	42	26%	23	4%	4	2%
Ik heb geen examen gemaakt	215	21%	146	100%	0	0%	0	0%	69	39%
Totaal	1.040	100%	146	100%	164	100%	551	100%	179	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

4.4.2 BEOORDELING EXAMENS

Het examen Kennis van de Nederlandse Maatschappij wordt door de helft van de inburgeringsplichtigen (51%) als makkelijkste examenonderdeel ervaren. Zeer actieve examendeelnemers geven vaker aan dat de onderdelen Kennis Nederlandse Maatschappij, Luisteren, Schrijven, Spreken en Lezen makkelijk zijn ten opzichte van matig actieve examendeelnemers.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die deelgenomen hebben aan één of meer examens (n=724).

Tabel 4.13 Makkelijke examens

Makkelijke examens	Totaal		Deelname examens					
			1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Kennis Nederlandse Maatschappij	372	51%	66	47%	293	56%	13	22%
Luisteren	325	45%	41	29%	269	51%	15	25%
Schrijven	171	24%	22	16%	144	27%	5	8%
Spreken	140	19%	16	11%	115	22%	9	15%
Lezen	122	17%	28	20%	89	17%	5	8%
Praktijkexamen	15	2%	11	8%	4	1%	0	0%
Elektronisch Praktijkexamen	14	2%	13	9%	1	0%	0	0%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal	12	2%	0	0%	0	0%	12	20%
Ik vond geen examen makkelijk	106	15%	26	19%	55	10%	25	42%
Totaal	724	100%	140	100%	525	100%	59	100%

Maximaal 2 antwoorden mogelijk.

Veruit de meeste zeer actieve examendeelnemers vinden het examen Lezen het moeilijkst, ook in vergelijking met matig actieve deelnemers (66% vs. 32%). Daarnaast zijn volgens zeer actieve examendeelnemers Schrijven (33% vs. 39%) en Spreken (15% vs. 34%) moeilijke examens in vergelijking met matig actieve deelnemers.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die deelgenomen hebben aan één of meer examens (n=711).

Tabel 4.14 Moeilijke examens

Moeilijke examens	Totaal		Deelname examens					
			1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Lezen	408	57%	42	32%	348	66%	18	34%
Schrijven	258	36%	43	33%	206	39%	9	17%
Spreken of Toets gesproken Nederlands	208	29%	19	15%	180	34%	9	17%
Luisteren	151	21%	25	19%	121	23%	5	9%
Kennis Nederlandse Maatschappij	86	12%	20	15%	64	12%	2	4%
Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)	50	7%	10	8%	22	4%	18	34%
Elektronisch Praktijkexamen	8	1%	5	4%	2	0%	1	2%
Praktijkexamen	5	1%	3	2%	1	0%	1	2%
Ik vond geen examen moeilijk	53	7%	15	12%	28	5%	10	19%
Totaal	711	100%	130	100%	528	100%	53	100%

Maximaal 2 antwoorden mogelijk.

4.4.3 REDEN NIET DEELNEMEN EXAMEN

Het niet voldoende beheersen van de Nederlandse taal is voor de grootste groep niet-examendeelnemers (54%) een reden om nog geen enkel examen te hebben gedaan. Daarna worden stress of ziekte (27%) of geen tijd door zorg voor de kinderen vaak genoemd (13%).

Redenen gegeven onder 'Anders' zijn zeer divers. Enkele voorbeelden zijn: het hebben van een vrijstelling of een ontheffing en het nog niet hebben afgerond van de cursus Nederlandse taal.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die niet hebben deelgenomen aan de examens (n=175).

Tabel 4.15 Reden geen examen gemaakt

Reden geen examen gemaakt	Totaal		Deelname examens			
			Geen deelname		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%
Ik kan nog niet goed genoeg Nederlands om examen te doen	95	54%	78	60%	17	39%
Stress of ziekte	48	27%	37	28%	11	25%
Geen tijd door zorg kinderen	23	13%	21	16%	2	5%
Ik wil geen lening afsluiten	10	6%	9	7%	1	2%
Geen geld voor examens	8	5%	8	6%	0	0%
Geen geld voor reiskosten	6	3%	6	5%	0	0%
Geen geld voor kinderopvang	5	3%	5	4%	0	0%
Ik weet niet hoe ik moet leren voor de examens	5	3%	4	3%	1	2%
Geen tijd door opleiding	4	2%	4	3%	0	0%
Geen tijd door werk/vrijwilligerswerk	4	2%	4	3%	0	0%
Ik wil geen examen doen	2	1%	2	2%	0	0%
Mijn partner wil niet dat ik examens maak	0	0%	0	0%	0	0%
Anders	65	37%	40	31%	25	57%
Totaal	175	100%	131	100%	44	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

4.4.4 OEFENEXAMENS

De helft van de niet-examendeelnemers heeft examens geoefend op school, dit is minder in vergelijking met deelnemers (47% vs. matig actief: 74% en zeer actief: 84%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.032).

Tabel 4.16 Examens geoefend op school

Examens geoefend op school	Totaal		Deelname examens							
			Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	775	75%	68	47%	125	74%	457	84%	125	73%
Nee	257	25%	78	53%	44	26%	88	16%	47	27%
Totaal	1.032	100%	146	100%	169	100%	545	100%	172	100%

Het onderdeel lezen (het moeilijkste examen volgens inburgeringsplichtigen) wordt het meest geoefend op school (83%). Examindeelnemers oefenen de verschillende examenonderdelen meer in vergelijking met niet-examindeelnemers.

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die examens geoefend hebben op school (n=775).

Tabel 4.17 Examens geoefend op school

Examens geoefend op school	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Lezen	647	83%	50	74%	97	78%	400	88%	100	80%
Schrijven	641	83%	44	65%	97	78%	396	87%	104	83%
Luisteren	628	81%	46	68%	105	84%	379	83%	98	78%
Spreken	584	75%	35	51%	91	73%	371	81%	87	70%
Kennis Nederlandse Maatschappij	468	60%	22	32%	80	64%	338	74%	28	22%
Een ander examen	51	7%	7	10%	10	8%	17	4%	17	14%
Weet ik niet meer	26	3%	6	9%	4	3%	7	2%	9	7%
Totaal	775	100%	68	100%	125	100%	457	100%	125	100%

Meerdere antwoorden mogelijk.

Eén op de vijf niet-examindeelnemers oefent met de examens op de website van DUO. Dit is veel minder in vergelijking met examindeelnemers (18% vs. matig actief: 83% en zeer actief 84%). De groep inburgeringsplichtigen die niet wist van het bestaan van oefenexamens op de website is ook groter onder de groep niet-examindeelnemers (12% vs. matig en zeer actief: 3%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord (n=1.031).

Tabel 4.18 Examens geoefend op website DUO

Examens geoefend op website DUO	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	699	68%	26	18%	141	83%	458	84%	74	43%
Nee	283	27%	101	70%	23	14%	68	13%	91	52%
Ik wist niet dat er oefenexamens zijn op www.inburgeren.nl	49	5%	17	12%	5	3%	18	3%	9	5%
Totaal	1.031	100%	144	100%	169	100%	544	100%	174	100%

Niet-examindeelnemers vinden minder vaak dat de oefenexamens op de website van DUO hebben geholpen ten opzichte van zeer actieve examindeelnemers (72% vs. 90%).

Basis: alle inburgeringsplichtigen die deze vraag hebben beantwoord en die examens op de website van DUO hebben geoefend (n=691).

Tabel 4.19 Oefenexamens geholpen bij inburgeren

Oefenexamens geholpen bij inburgeren	Totaal		Deelname examens							
	abs	%	Geen deelname		1 t/m 4 examens		5 of meer examens		Vrijstelling/ontheffing	
			abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ja	619	90%	18	72%	125	89%	409	90%	67	96%
Nee	72	10%	7	28%	16	11%	46	10%	3	4%
Totaal	691	100%	25	100%	141	100%	455	100%	70	100%

ANALYSE MATE VAN RESPONS

5.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de (non)respons en wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de respons selectief is. Met andere woorden: of er nieuwkomers in het onderzoek onder- of oververtegenwoordigd zijn. Bij de analyse van de respons is gekeken naar de bekende kenmerken van de doelgroep zoals leeftijd, geslacht, herkomst en migratiestatus (asielmigrant of overige nieuwkomer). Deze 'hulpvariabelen' vormen de indicatoren voor de selectiviteit van de respons. Van bijvoorbeeld leeftijd is namelijk de verdeling in de populatie bekend. Door de leeftijdsopbouw van de responderende nieuwkomers te vergelijken met de opbouw in de totale populatie, kan bepaald worden of hierin een afwijking te constateren is.

In tabel 5.1 zijn twee groepen tegen elkaar afgezet: de onderzoekspopulatie en de respons. In de rijen zijn de beschikbare achtergrondkenmerken van de doelgroep opgenomen, waaronder geslacht, leeftijd en land van herkomst. De onderzoekspopulatie is de volledige doelgroep van inburgeringsplichtigen zoals die door DUO beschikbaar is gesteld en is benaderd voor deelname aan het onderzoek. Deze groep representeert in dit onderzoek de totale populatie: 3.035 nieuwkomers. De respons betreft de groep inburgeringsplichtigen die aan het onderzoek hebben deelgenomen, dit waren netto $n=1.054$ deelnemers (35%).

In tabel 5.2 is de respons van de online vragenlijst en de papieren vragenlijst afgezet tegen de totale respons, om inzicht te geven in de keuze van respondenten voor een van de twee methoden naar hun achtergrondkenmerken. Door de respons op het niveau van achtergrondkenmerken te vergelijken met de totale onderzoekspopulatie, wordt inzichtelijk in hoeverre er afwijkingen zijn op het niveau van representativiteit ten opzichte van die populatie.

De waargenomen significante verschillen zijn aangegeven in **blauw** (hoger % dan binnen de totale populatie) en **grijs** (lager % dan binnen de totale populatie).

5.2 CONCLUSIE

In de vergelijking tussen responderende nieuwkomers en de totale populatie zijn slechts enkele (significante) verschillen te herkennen. Het aantal 18-29 jarigen dat de vragenlijst heeft ingevuld is iets kleiner dan in de populatie en het aantal 40-49 jarigen is iets groter dan in de populatie. Nieuwkomers afkomstig uit Irak komen iets vaker voor in vergelijking met andere herkomstlanden. Daarnaast bevat de steekproef iets meer asielmigranten dan in de populatie.

Uit de manier waarop deelnemers responderen zijn weinig verschillen op te maken (tabel 5.2). Asielmigranten vullen de vragenlijst eerder op papier in, gezinsmigranten kiezen vaker voor de online methode.

Tabel 5.1 Onderzoekspopulatie en respons

Achtergrondkenmerk		Onderzoekspopulatie		Respons	
		abs	%	abs	%
Geslacht	Man	1.330	44%	456	43%
	Vrouw	1.705	56%	598	57%
Totaal		3.035	100%	1.054	100%
Leeftijd	18 - 29 jaar	859	28%	222	21%
	30 - 39 jaar	1.281	42%	450	43%
	40 - 49 jaar	615	20%	267	25%
	50 - 59 jaar	221	7%	89	8%
	60 en ouder	59	2%	26	2%
Totaal		3.035	100%	1.054	100%
Land van herkomst	Syrië	285	9%	114	11%
	Iran	395	13%	135	13%
	Marokko	185	6%	48	5%
	Irak	290	10%	136	13%
	Sovjetunie	165	5%	41	4%
	Afghanistan	198	7%	52	5%
	Somalië	148	5%	56	5%
	China	104	3%	41	4%
	Eritrea	67	2%	27	3%
	Suriname	67	2%	18	2%
Overig	1.131	37%	386	37%	
Totaal		3.035	100%	1.054	100%
Regio	G4	2.370	78%	842	80%
	Overig	665	22%	212	20%
Totaal		3.035	100%	1.054	100%
Soort migrant	Asielmigrant	1.660	55%	644	61%
	Gezinsmigrant	1.241	41%	378	36%
	Overig	134	4%	32	3%
Totaal		3.035	100%	1.054	100%

Tabel 5.2 Respons naar invulmethode

Achtergrondkenmerk		Respons		Digitaal		Papier	
		abs	%	abs	%	abs	%
Geslacht	Man	456	43%	420	40%	464	44%
	Vrouw	598	57%	634	60%	590	56%
Totaal		1.054	100%	1.054	100%	1.054	100%
Leeftijd	18 - 29 jaar	222	21%	43	23%	179	21%
	30 - 39 jaar	450	43%	80	43%	370	43%
	40 - 49 jaar	267	25%	40	21%	227	26%
	50 - 59 jaar	89	8%	19	10%	70	8%
	60 en ouder	26	2%	6	3%	20	2%
Totaal		1.054	100%	188	100%	866	100%
Land van herkomst	Syrië	114	11%	15	8%	99	11%
	Iran	135	13%	24	13%	111	13%
	Marokko	48	5%	9	5%	39	5%
	Irak	136	13%	23	12%	113	13%
	Sovjetunie	41	4%	6	3%	35	4%
	Afghanistan	52	5%	8	4%	44	5%
	Somalië	56	5%	7	4%	49	6%
	China	41	4%	11	6%	30	3%
	Eritrea	27	3%	4	2%	23	3%
	Suriname	18	2%	5	3%	13	2%
Totaal		386	37%	76	40%	310	36%
Totaal		1.054	100%	188	100%	866	100%
Regio	G4	842	80%	141	75%	701	81%
	Overig	212	20%	47	25%	165	19%
Totaal		1.054	100%	188	100%	866	100%
Soort migrant	Asielmigrant	644	61%	93	49%	551	64%
	Gezinsmigrant	378	36%	91	48%	287	33%
	Overig	32	3%	4	2%	28	3%
Totaal		1.054	100%	188	100%	866	100%

BIJLAGE: VRAGENLIJST

1

Hebt u een cursus Nederlands op school gedaan? (Kies één antwoord)

Single-responsevraag

- Ja, ik ben klaar met de cursus
- Ja, ik doe nu een cursus
- Nee [[>> Vraag 8.](#)]

2

Hoe lang hebt u de cursus Nederlands gedaan, of hoe lang doet u de cursus Nederlands? (Kies één antwoord)

Single-responsevraag

- Kortere dan 3 maanden
- 3 tot 6 maanden
- 6 tot 12 maanden
- Langer dan 12 maanden

3

Hoeveel uur per week hebt u, of had u, Nederlandse les op school? (Geef uw antwoord in hele uren)

Open vraag (klein)

- Vp [Rs Minimale en/of maximale waardeMinimaal: 0Maximaal: 60]

4

Hoeveel uur per week leert of leerde u thuis voor de cursus Nederlands? (Geef uw antwoord in hele uren)

Open vraag (klein)

- Vp [Rs Minimale en/of maximale waardeMinimaal: 0Maximaal: 100]

5

Bent u tevreden of ontevreden over de cursus Nederlands? (Kies één antwoord)

Single-responsevraag

- Tevreden
- Neutraal
- Ontevreden

6

Wat vindt u goed aan de cursus Nederlands? (U kunt meer dan 1 antwoord kiezen)

Multi-responsevraag

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Goede docenten
- Goed niveau (niet te moeilijk en niet te makkelijk)
- Locatie goed bereikbaar
- Aantal mensen in de klas (niet te veel en niet te weinig)
- Anders, namelijk Vp

7

Wat vindt u niet goed aan de cursus Nederlands? (U kunt meer dan 1 antwoord kiezen) *Multi-responsevraag*

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Teveel mensen in 1 klas
- Geen goede docenten
- Lawaai in de les
- Cursus is te makkelijk
- Cursus is te moeilijk
- Grote verschillen in niveau in de klas
- Locatie slecht bereikbaar
- Anders, namelijk Vp

8

Waarom hebt u geen cursus Nederlands gedaan? (U kunt meer dan 1 antwoord kiezen) *Multi-responsevraag*

Minimaal aantal vinkjes: 1

VRAAG 8 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: >> **VOLGENDE VRAAG**

vraag 1 is beantwoord met 3 (Nee)

- Ik leer zelf Nederlands, zonder cursus
- Ik heb geen of weinig tijd door de zorg voor mijn kinderen
- Ik heb geen of weinig tijd door opleiding (voor beroep of werk)
- Ik heb geen of weinig tijd door werk of vrijwilligerswerk
- Ik heb geen geld voor een cursus
- Ik heb geen geld voor kinderopvang
- Ik heb geen geld voor reiskosten
- Ik wil geen lening afsluiten
- Ik heb (teveel) stress of ik ben ziek (geweest)
- Ik wil de Nederlandse taal niet leren

- Mijn partner wil niet dat ik een cursus Nederlands volg
- Anders, namelijk Vp

9

Probeert u Nederlands te leren op andere manieren? (Kies één antwoord) *Single-responsevraag*

- Ja
- Nee [[>> Vraag 11.](#)]

10

Hoe doet u dat? (U kunt meer dan 1 antwoord kiezen) *Multi-responsevraag*

Minimaal aantal vinkjes: 1

VRAAG 10 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: [>> VOLGENDE VRAAG](#)

vraag 9 is beantwoord met 1 (Ja)

- Praten met een taalcoach of taalmaatje of vrijwilliger
- Praten met familie, vrienden en bekenden
- Praten met mijn partner (man, vrouw, vriend, vriendin)
- Praten met Nederlandse mensen via buurthuis of bibliotheek of sportclub
- Praten met Nederlandse mensen op straat of in winkels
- Op het werk of stage of vrijwilligerswerk
- Nederlandse televisie kijken of radio luisteren of liedjes leren
- Nederlandse kranten of boeken lezen
- Internet of computer of Apps
- Anders, namelijk Vp

11

Welke examens hebt u gemaakt? (U kunt meer dan 1 antwoord kiezen) *Multi-responsevraag*

Minimaal aantal vinkjes: 1

- Examen: onderdeel Lezen
- Examen: onderdeel Luisteren
- Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands
- Examen: onderdeel Schrijven
- Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving
- Examen Praktijkexamen

- Examen Elektronisch Praktijkexamen
- Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)
- Ik heb geen examen gemaakt Ex [[>> Vraag 14.](#)]

12

Welk examen vond u makkelijk? (Kies maximaal 2 antwoorden)

Multi-responsevraag

Om verder te gaan dient u hier minstens 1 en maximaal 2 antwoorden te selecteren.

VRAAG 12 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: [>> VOLGENDE VRAAG](#)

Minstens één van onderstaande voorwaarden is waar:

- of vraag 11 is beantwoord met 1 (Examen: onderdeel Lezen)
- of vraag 11 is beantwoord met 2 (Examen: onderdeel Luisteren)
- of vraag 11 is beantwoord met 3 (Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands)
- of vraag 11 is beantwoord met 4 (Examen: onderdeel Schrijven)
- of vraag 11 is beantwoord met 5 (Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving)

- Examen: onderdeel Lezen
- Examen: onderdeel Luisteren
- Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands
- Examen: onderdeel Schrijven
- Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving
- Examen Praktijkexamen
- Examen Elektronisch Praktijkexamen
- Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)
- Ik vond geen examen makkelijk Ex

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 1 (Examen: onderdeel Lezen)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 2 (Examen: onderdeel Luisteren)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 3 (Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 4 (Examen: onderdeel Schrijven)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 5 (Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 6 (Examen Praktijkexamen)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 7 (Examen Elektronisch Praktijkexamen)

VOORWAARDE ACTIEFvraag 11 is beantwoord met 8 (Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2))

13

Welk examen vond u moeilijk? (Kies maximaal 2 antwoorden)

Multi-responsevraag

Om verder te gaan dient u hier minstens 1 en maximaal 2 antwoorden te selecteren.

VRAAG 13 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: >> VOLGENDE VRAAG

Minstens één van onderstaande voorwaarden is waar:

- of vraag 11 is beantwoord met 1 (Examen: onderdeel Lezen)
- of vraag 11 is beantwoord met 2 (Examen: onderdeel Luisteren)
- of vraag 11 is beantwoord met 3 (Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands)
- of vraag 11 is beantwoord met 4 (Examen: onderdeel Schrijven)
- of vraag 11 is beantwoord met 5 (Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving)

- Examen: onderdeel Lezen
- Examen: onderdeel Luisteren
- Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands
- Examen: onderdeel Schrijven
- Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving
- Examen Praktijkexamen
- Examen Elektronisch Praktijkexamen
- Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)
- Ik vond geen examen moeilijk Ex

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 1 (Examen: onderdeel Lezen) EN vraag 12 is niet beantwoord met 1 (Examen: onderdeel Lezen))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 2 (Examen: onderdeel Luisteren) EN vraag 12 is niet beantwoord met 2 (Examen: onderdeel Luisteren))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 3 (Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands) EN vraag 12 is niet beantwoord met 3 (Examen: onderdeel Spreken of Toets gesproken Nederlands))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 4 (Examen: onderdeel Schrijven) EN vraag 12 is niet beantwoord met 4 (Examen: onderdeel Schrijven))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 5 (Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving) EN vraag 12 is niet beantwoord met 5 (Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij of Kennis van de Nederlandse Samenleving))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 6 (Examen Praktijkexamen) EN vraag 12 is niet beantwoord met 6 (Examen Praktijkexamen))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 7 (Examen Elektronisch Praktijkexamen) EN vraag 12 is niet beantwoord met 7 (Examen Elektronisch Praktijkexamen))

VOORWAARDE ACTIEF(vraag 11 is beantwoord met 8 (Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)) EN vraag 12 is niet beantwoord met 8 (Staatsexamen Nederlands als tweede taal (NT2)))

14

Waarom hebt u geen examens gemaakt? (U kunt meer dan 1 Multi-responsevraag antwoord kiezen)

Minimaal aantal vinkjes: 1

VRAAG 14 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: >> **VOLGENDE VRAAG**

vraag 11 is beantwoord met 9 (Ik heb geen examen gemaakt)

- Ik heb geen of weinig tijd door de zorg voor mijn kinderen
- Ik heb geen of weinig tijd door opleiding (voor beroep of werk)
- Ik heb geen of weinig tijd door werk of vrijwilligerswerk
- Ik heb geen geld voor examens
- Ik heb geen geld voor kinderopvang
- Ik heb geen geld voor reiskosten
- Ik wil geen lening afsluiten
- Ik heb (teveel) stress of ik ben ziek (geweest)
- Ik wil geen examen doen
- Ik weet niet hoe ik moet leren voor de examens
- Ik kan nog niet goed genoeg Nederlands om examen te doen
- Mijn partner wil niet dat ik examens maak
- Anders, namelijk Vp

15

Hebt u examens geoefend op school? (Kies één antwoord)

Single-responsevraag

VRAAG 15 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: >> **VRAAG 17.**

vraag 1 is niet beantwoord met 3 (Nee)

- Ja
- Nee [>> Vraag 17.]

16

Welk van onderstaande examens hebt u geoefend op school?
(U kunt meer dan 1 antwoord kiezen)

Multi-responsevraag

Minimaal aantal vinkjes: 1

VRAAG 16 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: >> **VOLGENDE VRAAG**

vraag 15 is beantwoord met 1 (Ja)

- Examen: onderdeel Lezen
- Examen: onderdeel Luisteren
- Examen: onderdeel Spreken
- Examen: onderdeel Schrijven
- Examen: onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij

- Een ander examen
 Weet ik niet meer Ex

17

Hebt u oefenexamens gemaakt op de website van DUO
 (www.inburgeren.nl)? (Kies één antwoord)

Single-
responsevraag

- Ja
 Nee [[>> Vraag 19.](#)]
 Ik wist niet dat er oefenexamens zijn op www.inburgeren.nl [[>> Vraag 19.](#)]

18

Hebben de oefenexamens op de website van DUO u geholpen?
 (Kies één antwoord)

Single-
responsevraag

VRAAG 18 ALLEEN TONEN ALS AAN DE ONDERSTAANDE VOORWAARDEN WORDT VOLDAAN, INDIEN NIET VOLDAAN SPRING NAAR: [>> VOLGENDE VRAAG](#)

vraag 17 is beantwoord met 1 (Ja)

- Ja
 Nee

19

Bij mijn inburgering vond ik het moeilijkst: ... (Kies één
antwoord.)

Single-responsevraag

- Informatie over inburgeren begrijpen
 Lening aanvragen
 Een taalschool zoeken
 Een taalcursus volgen
 Thuis leren voor de examens
 Inschrijven voor de examens
 Anders, namelijk Vp

- Geen van bovenstaande

20

Wat kan u helpen bij het inburgeren?

Open vraag
(groot)